

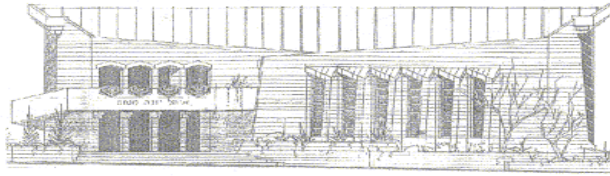
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spector

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה לשבת פ' דברים תש"ע, מאת הרב דוד ספקטור בנושא:

תשעה באב: אבלות ומועד-אור וחושך

שבת שלום. השבת היא שבת חזון. אמנם אין אבילות בפרהסיא בשבת, אבל הניגון משתנה. את ההפטרס קוראים בניגון של איכה ולכה דודי אמש נוהגים לשיר בניגון של הקינה האחרונה בתעשה באב: אלי ציון ועריה. השבת כולנו בתוך הניגון הזה. השבוע באה לנו אבילות בתוך אבילות, חורבן בתוך חורבן. אבילות של יחיד בתוך אבילות של רבים ושתי בנות השכונה, רחל (רחלי) ורבקה (ריקי) כמנורה טהורה עלו בסערה השמימה ברכב אש ומפאת שבת קודש רק נוכל לומר כהלכה למשפחה ולכל החברות: "שבת היא מלנחם ונחמה קרובה לבוא." לפני כמה ימים שאל אותי רב חשוב שבא מאמריקה לביקור, כמה זמן אנו אומרים קינות בתשעה באב. אמרתי לו כשעה ועם הסברים קצת יותר ואחר-כך לומדים יחד אגדות החורבן. הוא תמה. אצלו בקהילתו באמריקה לא גומרים לפני חצות היום ומאריכים בקינות ובהסברים, כיון שכך נהג הרב יוסף דב סולוביצקי. אמרתי לו שגם אני נהגתי ככה, כשלמדתי בישיבת מרכז הרב וכך נפסק גם ברמ"א (תקנט, ג): "ומאריכין עם הקינות עד מעט קודם חצות." והטעם מביא המשנה ברורה (ס"ק יג): "כדי שלא יבואו לעשות מלאכה בעת ההוא." כיון שאיסור מלאכה נהוג הוא עד חצות היום, כפי שכותב הרמ"א (תקנה, כב): "נהגו להחמיר עד חצות בכל מלאכה שיש בה שהוי קצת, אפילו מעשה הדין, אבל דבר שאין בה שהוי, כגון הדלקת נרות או קשירה, מותרת." והטעם (מ"ב ס"ק מג): "כדי שלא יסיחו דעתם מהאבילות." הטעם הזה של עשיית מלאכה, היום בארץ פחות רלוונטי, כיון שהציבור הדתי לא יוצא לעבודה בתשעה באב ולכן יש פחות חשש שסיחו דעתם מן האבילות. אבל לתלמיד החכם הזה מאמריקה השבתי תשובה יותר מהותית. אמרתי לו ששונה המצב היום בארץ מבחול. בחול"ל מרגישים רק את הגלות ולכן טבעי שמאריכים בקינות על המצב, אבל בארץ אנחנו אמנם ברגל אחת עוד בגלות, אבל ברגל השניה אנו כבר בגאולה ולכן קשה לנו להאריך בקינות, כאשר מרגישים את פעמי הגאולה לפנינו. הרגשתי את זה חזק השבוע כאשר עלינו עם המשפחה בראש חודש אב לירושלים. התחלנו את המסלול בגבעת התחמושת בתוך התעלות היכן שחיילינו לחמו פנים אל פנים מול האויב. בחזיון אור קולי ראינו את מוטה גור, מפקד חטיבת הצנחנים שיושב על גבעה מול חומות ירושלים ונותן בקשר פקודה לחיילים לנוע ולזרום תוך ירושלים בין החומות ומסביר להם בקשר שעל זה חלמו כל הדורות ואולי הם יזכו להיות הראשונים שיכנסו. אחר-כך רואים את החיילים שנכנסים לשער האריות וכובשים את הר הבית ומוטה גור מודיע בקשר לעולם כולו: הר הבית בידנו! ועוברים משם לכותל המערבי, תולים את דגל ישראל מעליו והרב גורן מברך ברכת שהחינו וכל החיילים, דתיים וחילוניים כאחד, עונים בהתרגשות גדולה: אמן! אחרי גבעת התחמושת נסענו לכותל, התפללנו שם מנחה והצטרפנו לסבב שערי המקדש, שמתקיים כל חודש, והפעם מנה כעשרת אלפים איש ואישה. זה מנהג עתיק יומין מתקופת הגאונים אחרי חורבן בית-שני, כפי שכתב לפני כשש מאות שנה הרב אשתורי הפרחי בספרו כפתור ופרח: "ועכשיו שאנו בחטאינו מבחוץ (למקדש)... מתפללים לא-ל יתברך שמו לפני אלו השערים (של המקדש)." תפילת מעריב התפללנו ברוב עם מול שער השבטים ליד שער אריות היכן שהצנחנים נכנסו כאריות והחזירו את ירושלים לעם ישראל. המשכנו לשער הרחמים ושם התקיימה עצרת של הצהרת אמונים לירושלים ולמקדש. נפלא לראות שבקריאה להצהרת אמונים לירושלים מתחברים כל ראשי הישיבות ביחד: הרב יעקב מידן, ראש ישיבת הר עציון, הרב דב ליאור, ראש ישיבת קרית ארבע, הרב רבינוביץ, ראש ישיבת מעלה אדומים ועוד רבים וגדולים. באמת ירושלים עושה כל ישראל חברים. משטרת ישראל דאגה בצורה נפלאה לאבטחה, נגשתי למפקד המשטרה והודיתי לו אישית על כך. כמה זה שונה מאותם ימים ששלטו כאן עמים אחרים וכל הליכה בירושלים היתה כרוכה בבזיונות ובסכנת חיים ממש. עכשיו תבינו למה כל-כך קשה להאריך בקינות, אף שיש עוד רבות לקונן על אותם חורבות ירושלים וארץ ישראל שעוד לא נבנו מחדש ועל אותן גלויות שעוד לא נתקבצו חזרה לארץ. ואני כבר שומע כאן רשרוש ומה עם שנאת חנם שעל זה נחרב הבית. נכון, אבל יש הפתעות. השבוע בא אלי בפעם השניה חסיד סטמאר מבית-שמש, שמאז מתעניין בדמותו של מרן הרב קוק. הוא בקי, ישר והפוך בספר "בני אדם כמלאכים" של שמחה רז, שתורגם לאנגלית על ידי חברנו הרב משה ליכטמן. החסיד סטמאר מספר לי בהתלהבות סיפורים על הרב קוק ואני מספר לו סיפורים נפלאים על הרב יוסף חיים זוננפלד, שאביו של דוד אשתי, היה מבאי ביתו. ערב תשעה באב לא הכל שחור, ויש בשטח הרבה חיבורים לכאורה בלתי אפשריים שחוצים עולמות ויחד עם שנאת חנם יש הרבה מאד אהבת חנם ולכן קשה לרבים להאריך בקינות. ותשעה באב נקרא גם מועד ולכן לא אומרים בו תחנון וזה לא מפני שאני נולדתי בו ויחד עם זה תשעה באב אינו רק תענית אלא גם יום של אבילות כמו בשבעה שיושבים עד חצות על רצפה ולא אומרים בו שלום ולא לומדים תורה שמשמחת. בתשעה באב אור וחושך משמשים בערבוביה, כאשר בחול"ל האור בשקיעה ובארץ ישראל האור בזריחה וקמעה קמעה מוסיף והולך עד שינוסו הצללים ונזכה ביחד לאור חדש ולבנין שלם במהרה בימינו.